

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2016. FEBRUÁR – MÁRCIUS

ELISMERÉSEK

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával 1999-től együttműködő Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kara elismerő oklevélben részesítette **dr. Pólin Irént**, a Rákóczi-főiskola tanárát, aki a képzés kezdete óta oktatja a gyógynövénytermesztéshez köthető tárgyakat.

* A magyar nemzeti ünnep alkalmából **Áder János**, Magyarország államfője kárpátaljai magyarokat is kitüntetett. Az elismeréseket **Greza István** kormánybiztos és **Buhajla József** ungvári magyar főkonzul közösen adták át. Kiemelkedő, több évtizedes pedagógiai munkásságukért **Demes László**, a Fornosí Általános Iskola nyugalmazott pedagógusa, **Kántor József**, a Nagydobronyi Középiskola igazgatója és **Király Kálmán**, a Nevetlenfalui Művészeti Iskola zenetanára, karnagya a Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést vehették át.

Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és a Beregszászi Magyar Konzulátus sajtódíjjal ismeri el a kárpátaljai sajtó képviselőinek munkáját.

Badó Zsolt, a *Kárpátalja* hetilap munkatársa a magyar–ukrán kapcsolatok és a kárpátaljai magyarság életének, helyzetének magas színvonalú és hiteles bemutatásáért részesült elismerésben. **Dmitro Tuzsanszkij**, újságíró, politikai elemző, a *mukachevo.net* munkatársa a magyar–ukrán kapcsolatok, valamint Magyarország és Kárpátalja közötti határon átnyúló együttműködésének magas színvonalú, hiteles bemutatásáért vehetett át sajtódíjat. A szerkesztőségek közül idén a *Kárpáti Igaz Szó* kollektívájának munkáját ismerték el sajtódíjjal. Az elismerést **Dunda György** főszerkesztő-helyettes vette át.

FEBRUÁR

FONTOSABB ESEMÉNYEK,
RENDEZVÉNYEK

* A beregszászi Európa-Magyar Ház Munkácsy Mihály kiállítótermében tárlatot rendeztek a korábban bemutatott festők (**Harangozó Miklós**, **Soltész Péter**, **Simon M. Veronika**, **Magyar Ari**, **Réti János**, **Garanyi József**, **Fényes András**, **Kádas Kati**, **Lovász M. Noémi**, **Helj László**) mun-

káiból és a Bereg Alkotóegyesület népművészeinek, küztük **Profusz Marianna** beregi szótteseiből.

* Ungváron a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeumban mintegy háromszázan tekintették meg a „VII. CARPATHICA EXPO” – kiállítást, a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesülete és más kárpátaljai művészek képzőművészeti alkotásait. Kiállítók: **Bodó Attila** (Ungvár), **Homoki Gábor** (Péterfalva), **Klisza János**, **Klisza Ilona**, **Klisza Krisztina** (Ungvár) **Kovács Anton**, **Kurucz Adriána** (Ungvár), **Kutlán Pál** (Nagyszőlős), **Matl Péter** (Munkács), **Nigriny Edit** (Ungvár), **Puhlik-Beleny Magda** (Ókemence), **Réti János**, **Soltész Gabriella**, **Soltész Martin**, **Soltész Péter**, **Sütő Miklós**, **Szkakandij Olga** (Ungvár), **Tarzácius Varga testvér** (Csepe), **Turák Angéla** (Ungvár).

Az ArtTisza (Beregszász) Művészeti Egyesület tagjai: **Bakos Zsuzsanna**, **Baráté Ágnes**, **Biláncsik Szergej**, **Fényes András**, **Gogola Zoltán**, **Kalitics Erika**, **Lizák Alex**, **Máté Edvárd**, **Nigriny Géza**, **Pohil Katalin**, **Rácz Gábor**, **Szalontai Alexandra**, **Szenyó Dianna**.

* Beregszászban a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Gross Arnold kiállítótermében a korábban elhunyt **Garanyi József**, **Harangozó Miklós** és a Vérke-parti városban otthonra talált **Zicherman**

Sándor festményeit állították ki.

* Révész Imre festőművész halálának 71. évfordulója alkalmából a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága szervezésében kiállítás nyílt a nagyszőlősi Impaszo galériában. **Magyar László**, a RIT elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja a megnyitón tartott beszédében elmondta, hogy közeleg a társaság megalakulásának 25. évfordulója. A mostani esemény a jubileum tiszteletére rendezett kiállítássorozat folytatása, amely a januárban szervezett tárlattal indult a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban. A nagyszőlősi tárlaton negyven festményt tekinthetnek meg a látogatók.

* Budapesten a Magyarország Házában jótékonyági műsorral lépett fel a Magyar Örökség-díjas Credo Verséneklő Együttes. A befolyt adományokat a Huszti Magyar Tannyelvű Iskolának ajánlották fel.

* Ungváron a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban megnyílt **Volodimir Mikita**, Ukrajna népművészenek retrospektív kiállítása a művész 85. születésnapja alkalmából.

* A beregszászi főiskola Fodó Sándor Központjában megtartották a III. Kárpátaljai népzeneész, néptáncos, népi énekes mesterképzés nyitó foglalkozását a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében.

* *Kelet- és Közép-Európa zsinagógái 1782–1944* címmel nyílt kiállítás Beregszász Zrínyi utcai zsinagógájában. **Togyeriska Erika**, a Shalom Alapítvány igazgatója köszöntötte elsőként a jelenlévőket. **Mányi István**, a Beregszászi Magyar Konzulátus konzulja hálóját fejezte ki **Klein Rudolf** professzor munkájáért, akinek a tárlat anyaga köszönhető, valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium dolgozóinak szorgalmáért, akik elősegítették a kiállítás létrejöttét. **Weisz József**, a Shalom Alapítvány elnöke elmondta, hogy nagyon sokat jelent neki és közösségének, hogy meg tudnak mutatni egy kis részletet a zsidóság kultúrájából és hagyományaiból. Ezek a kis szelvények segítenek a II. világháború borzalmas emlékeit feldolgozni, az összefogást erősíteni.

* A beregszászi főiskolában **Imre Ádám Építők** című kiállításának megnyitójára került sor a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében. A rendezvényen **Király András** hegedűművész gyönyörű játékát szolgált aláfestésül.

* *Ferenc Jóska fújatja a trombitát...* című műsorával lépett fel a Kákcics népzenei együttes a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Törökbálint termében. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet által rendezett előadáson az együttes tagjai időrendi sorrendben énekelték meg a vi-

lágháború eseményeit régi és új stílusú katonadalokra építve.

* Rákóczi és az 1711-es országgyűlésre emlékeztek az ugcocsi Salánkon. A helyi görögkatolikus templomban **Luscsák Nílus**, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye segédpüspöke végzett szent liturgiát a Beregszászi Görögkatolikus Esperesi Kerület papsága és a hívek jelenlétében, míg a salánki református templomban **Zán Fábrián Sándor**, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke hirdette az ígét, majd a helyi művelődési házban a Mikes Kelemen Hagyományörző Egyesület fiataljai, valamint a Salánki Művészeti Iskola tanulói léptek fel. Ezt követően a falu emlékparkjában megkoszorúzták II. Rákóczi Ferenc mellszobrát. A megemlékezést megtisztelte jelenlétével **Tilki Attila** országgyűlési képviselő, **Rezes Károly**, a megyei tanács képviselője, **Demkó Ferenc** görögkatolikus esperes, **Szécsi Szabolcs**, Tarpa polgármestere, **Hubai Imre Csaba**, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok megyei elnöke, valamint Debrecen Megyei Jogú Város küldöttsége.

* A szerelemről, férfi-nő kapcsolatáról szóló estjét mutatta be a Rákóczi-főiskola színjátszó szakköre. A Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházban előadott darabot **Gál Natália** színművésznő, a szakkör vezetője rendezte.

* Beregszászban bemutatták Móricz Zsigmond *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* című darabját a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház előadásában.

* **Szűcs Nelli** Fedák Sári életét bemutató önálló estjére került sor a beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban.

* **Tóth Péter Lóránt**, Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó ebben az évben is folytatta a rendhagyó irodalomóráit a kárpátaljai magyar tannyelvű iskolákban is, ahol megszólaltatta József Attila legszebb verseit.

* Nyolcadik alkalommal csatlakozhattak az irodalmat, az olvasást szerető magyarok szerte a világban a 2009-ben Székelyudvarhelyen indított felolvasómaratonhoz. Ebben az évben, halálának 50. évfordulója tiszteletére, **Tamási Áron** műveiből olvastak fel részleteket. Előzetesen közel 39 ezren regisztráltak, hogy részt vesznek a felolvasásban. Kárpátalján többek között a Tiszaújlaki 2. Sz. Középiskola tanulói is csatlakoztak a felolvasómaratonhoz.

* A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet szervezésében megrendezték **Végh László** budapesti fotóriporter beregszászi kiállításának megnyitóját a Fodó Sándor Kulturális Központban.

* A Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából a GULAG Emlékév programjaival kapcsolatban

a Veritas Történetkutató Intézet nemzetközi konferenciát szervezett Budapesten. A program keretében Kárpátalja korabeli eseményeiről **dr. Dupka György**, **dr. Molnár D. Erzsébet** történész és a beregdédai **Kosztó Gyula** a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktori iskolájának PhD-hallgatója tartott előadást.

* Az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) magyar kara diákjainak elhelyezésére szolgáló kollégiumot adtak át ünnepélyesen Ungváron. A létesítményt a Magyar Nemzeti Bank Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítványának huszonegymillió forintnyi támogatásából újították fel.

* *Középkép írókról* címmel tartott könyvbemutatót a Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata a Pesti Vigadó Makovecz termében. A sorozat, amely keretében a tagozat kortárs írókat bemutató monográfiákat jelent meg, tavaly indult. Ezúttal **Tari Orsolya Tóth Bálintról**, **Márkus Béla Ágh Istvánról**, **Rónay László Tamás Menyhértről**, **Cs. Nagy Ibolya Farkas Árpádról** és **Papp Endre Vári Fábián Lászlóról** írt kismonográfiái kerültek bemutatásra.

* A beregszentmiklósi várkastélyban a klasszikus zene kedvelőinek a Lembergi Liszenko Zeneakadémia végzős hallgatója, **Havata Diana** - több nemzetközi verseny (német, francia, lengyel) győztese - adott önálló csellókoncertet.

* Az 2012-ben alapított Bagolyvár Bábcsoportot némi szünet után **Dancs Krisztina és Mónus Dóra** kezdeményezésére most újraindította tevékenységét a beregszászi református gyülekezet közösségi termében. Bábjaikat egy borzsovai varrónő készítette, a történeteket **Olasz Tímea** és **Kurmai-Ráti Szilvia** írja. Eddig öt mesejátékot mutattak be, az *Egérkarácsony*, a *Bömbi mese*, a *Megosztott öröm*, a *Varázsdallam* és a *Róka Réka szülinapja* címűt.

MÁRCIUS

* Az UNE magyar karának Bercesényi Miklós Könyvtárában **dr. Dupka György** előadást tartott az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar történelem és európai integrációs szakos hallgatói számára a kárpátaljai magyarság 20. századi sorstragédiáiról.

* Ungváron a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeumában megnyílt a *Kelet-Közép-Európa zsinagógái 1782-1944* című kiállítás Magyarország Ungvári Főkonzulátusa szervezésében. A vándorkiállítás anyagát **Klein Rudolf** építészettörténész és fotóművész munkáiból a Külgazdasági és Külügyminisztérium állította össze.

* Sislócon a Római Katolikus Plébánián *Kárpátalja az érdekes történetek hazája* címmel **Popovics Béla** munkácsi tanár és helytörténész tartott előadást.

* A Magyarok Kijevi Egyesülete és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség támogatásával Kijevben, az 1848-as forradalom és szabadságharc 168. évfordulója alkalmából megrendezték az ukrainai magyar szórványok civil szervezeteinek találkozóját. A résztvevők megkoszorúzták Petőfi kijevi szobrát, majd református istentiszteletet tartottak a Szent Katalin evangélikus templomban a Kijevi Református Egyházközség megalakulásának 20. Évfordulója alkalmából, ahol **Pocsa Vince** lelkész hirdetett ígét. A rendezvényeken ünnepi beszédet mondott dr. **Lezsák Sándor**, a magyar Országgyűlés alelnöke és **Zubánics László**, az UMDSZ elnöke.

* Nemzeti ünnepünkre hangolódva **Sebestyén Márta** Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas magyar népdalénekes adott koncertet Beregszászban, a megújult székekkel felszerelt művelődési házban.

* Kisgejőcön az új görögkatolikus templomot *Istenszülő Szűz Mária* elhunytá és mennybevitelére tiszteletére szentelték fel.

* **Nagy Anikó**, az Ungvári Filharmonia énekesnője és **Mészáros János Elek**, a 2012-es Csillag születik győztese, Simándy- és Szenes Iván-díjas tenor, érdemes művész negyedik koncertkörútjára került sor Kárpátalján a

Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében.

* Emlékünnepséget tartottak a Péterfalvai Képtár szervezésében. A résztvevők a tiszabökényi köztemetőben megkoszorúzták *Fóris István* honvédhadnagy sírját, majd a Péterfalvai Képtárban egy történelmi kiállítás megnyitását követően kihirdették az *1848 szellemi hagyatéka Kárpátalján* című pályázat eredményeit és átadták a nyertesek díjait. Mindkét helyszínen **Dupka György** történész tartott emlékbeszédet.

* A beregszászi Petőfi szobornál Beregszász megyei jogú város önkormányzata, a városban működő civil szervezetek, egyházak és tanintézmények közös szervezésében ünnepi megemlékezést tartottak az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 168. évfordulója alkalmából. Az esőáztatta sokaság az ukrán és a magyar nemzeti himnusz után meghallgatta Petőfi Sándor *Nemzeti dal* című költeményét **Ferenczi Attila** színművész tolmácsolásában. Ünnepi beszédet tartott **Babják Zoltán** polgármester, **Bocskor Andrea**, a Fidesz-KDNP európai parlamenti képviselője, **Brenzovics László** ukrainai parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke, **Péter Csaba** megyei képviselő, az UMDSZ pártjának elnöke. **Orbán Viktor**, Magyarország miniszterelnöke külhoni magyaroknak címzett ünnepi köszöntőjét **Szalipszki Endre**, Magyarország Beregszászi

Konzulátusának főkonzulja olvasta fel

* A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és az Ungvári Járási Oktatási Hivatal közös szervezésében a palágykomoróci iskola adott otthont a Bátyúii Költészeti Napok keretében sorra kerülő megyei szavalóverseny ungvári járási középdöntőjének.

* A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség központi rendezvényét Ungváron, a Petőfi téren, a költő szobra mellett tartotta meg. Itt **Buhajla József**, ungvári magyar főkonzul olvasta fel **Orbán Viktor** ünnepi köszöntőlevelét. Mások mellett ünnepi beszédet mondott **Bocskor Andrea** európai parlamenti képviselő, **Zubánics László**, az UMDSZ elnöke, **Dupka György**, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének (MÉKK) elnöke, **Brenzovics László**, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő.

* A beregszászi főiskolában jubileumi kiállítás nyílt **Garanyi József** munkáiból.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az OSZK Könyvtári Intézet Oktatási és Humán erőforrásfejlesztési Osztály szervezésében „*Szín – Tér/Tár – Könyvtár*” címmel két napos képzést szerveztek az Ungvidéki könyvtárosok, közművelődési munkatársak számára. A téglási Ungvári Járási Központosított Könyvtárban a rendezvényt **Dupka György**, a KMMI igazgatója nyitotta meg, aki beszámolt a kárpátaljai magyar írók,

költők munkásságáról, a könyvkiadás helyzetéről, a könyvterjesztés kihívásairól. A tanfolyamon előadást tartott **Vraukóné Lukács Ilona** főtanácsos (nyíregyházi Móricz Zsigmond megyei és Városi Könyvtár) és **Gosztonyi Enikő**, a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Könyvtár igazgatóhelyettese. A képzés második foglalkozására áprilisban kerül sor.

* Ungváron az egykori KGB megyei központjának épülete előtt állítottak emlékjelet az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak Magyarország Ungvári Főkonzulátusának szervezésében. A helyszín jelképes, hisz egykor az ungvári KGB-székház pincéiben tartották fogva és az épületben kínozták meg azokat a magyarokat, akiket Magyarországról szállítottak Ungvárra, illetve azokat, akiket Kárpátalján vettek őrizetbe. Az emlékművet **Hennagyij Moszkal** kormányzó és **dr. Latorcai Csaba** helyettes államtitkár leplezte le.

* 10 éves a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány (KaMIKA), ebből az alkalomból *Visszatekintés* címmel konferenciát rendeztek Nyíregyházán a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban.

* A budapesti Kárpát-haza Galériában megnyílt **Matl Péter Haza** című kiállítása.

* Először lépett fel magyar együttes az ukrán főváros, Kijev egyik legnevesebb, Jednyiszty (Egység) elne-

vezésű nemzetközi dzsesszfesztiválján. Magyarországot a *Miki Birta and Friends* zenekar képviselte.

* Zárt körű vetítésen mutatták be Kijevben a *Saul fia* című, Oscar-díjas magyar filmet. Az esemény díszvendége a film főszereplője, **Röhrig Géza** volt.

* Első alkalommal osztották ki a Magyar Filmdíjakat Budapesten. A Magyar Filmakadémia tagjai összesen 18 kategóriában szavazhattak a legjobbokról. Mások mellett a legjobb férfi főszereplőnek járó elismerést **ifj. Vidnyánszky Attila** kapta a *Veszettekben* nyújtott alakításáért.

* A magyar kormány támogatásával a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola 62 kárpátaljai településen indítja be a magyar nyelv ingyenes oktatását felnőttek számára, reagálva arra, hogy a vidék ukrán anyanyelvű lakossága körében példátlan mértékben megnőtt a magyar nyelv népszerűsége – jelentette be **Grezsza István**.

* A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola oktatási együttműködés keretében 2016 szeptemberében katekéta-lelkipásztori munkatárs alapképzési (BA) szakot indít Beregszászban.

* Kárpátaljai, erdélyi, felvidéki és délvidéki résztvevőkkel a Debreceni Egyetemen rendezett doktorandusz-konferenciát a Balassi Intézet.

ÚJ KÖNYVEK MEGJELENT

Vádolnak a kárpátaljai túlélők és a meggyalázott holtak. Szemelvények a szovjet fogságból hazatért túlélők (volt hadifoglyok, civil internáltak, politikai elítéltek, kényszermunkások) vallomásaiból, visszaemlékezéseiből, valamint a hozzátartozók adatközléseiből. dr. Dupka György közreadásában. Kárpátaljai Magyar Könyvek 242. Ungvár–Budapest, 2016.

Hájas Csilla: *A fele komoly.* Kisprózák. Kárpátaljai Magyar Könyvek 243. Ungvár–Budapest, 2016.

Lőrincz. P. Gabriella: *Szürke.* Versek. Illusztrálta: Réti János. Kárpátaljai Magyar Könyvek 246. 72.old. Ungvár–Budapest, 2016.

ELŐKÉSZÜLETBEN

„Ezer fogoly küldi imáját az égbe...
Mi atyánk, Úristen segíts haza minket!...” *Internálás és genocídium a Kárpát-medence régióiban. Internálás és deportálás, szovjetellenes sze-*

mélyek begyűjtése, megtorlása Kárpátalján. Nemzetközi emlékkonferencia a GUPVI-GULÁG-emlékév alkalmából a Szolyvai Emlékparkbizottság és a Kárpátaljai Művelődési Intézet szervezésében. Beregszász, 2015. november 20. A konferencia anyagai. Kárpátaljai Magyar Könyvek 252. Ungvár–Budapest, 2016.

Finta Éva: *A kárpátaljai Sáfáry László.* Monográfia. Kárpátaljai Magyar Könyvek 244. Intermix Kiadó. Ungvár–Budapest, 2016.

Bartha Gusztáv: *Jelenések.* Kilencc egyfelvonásos dráma. Kárpátaljai Magyar Könyvek 247. Ungvár–Budapest, 2016.

Zubánics László: *Vitézi végek dicsegete.* A nemesség szerepe a a XVI-XVIII. századi Északkelet-Magyarország társadalmi fejlődésében. Tanulmány. Kárpátaljai Magyar Könyvek 248. Ungvár–Budapest, 2016.

Összeállította: Dupka György
Együttműködő partnerünk a Magyar Művészeti Akadémia:
<http://www.mma.hu/az-akademia>